

Természetrájk

Plinius Naturalis Historiájából

XVI, I. 2 – 4.

Az óceán mellett több keleti nép él
 ínséges helyzetben.
Minden nap és éjszaka folyamán kétszer
 árad a víz, dagad
hatalmasra, kételyt nem hagyva arról, e
 vidék nem tartozhat
a szárazföldre. A legmagasabb árnál
 magasabb helyekre
emelik házaikat ők, hajósokhoz
 hasonlítanak, ha
a víz körülveszi őket, és amikor
 elvonul a Holdtól
fogyul ejtett ár, a hajótöröttekhez.
 Agg kunyhóik körül
fogdossák az árapályból visszamaradt
 halat, állataik
nincsenek, s mint a szomszédjaik, nem isznak
 tejet. Gyékényből és
kákából fonnak rostos növény vagy szíjas
 cserje híján halak
befogására hálókat, s inkább szélen,
 mint napon szárítják.
Kézzel merítik az iszapot, tőzeggel
 hevítik étüküket

és vad, északi széltől átfútt magukat.
Poshadt italukkal
a kunyhók előtti gödrökben összegyűlt
pocsolyavíz szolgál,
nem ismerik a forrást, csermelyt, folyót.
Ha legyőzné őket
az elvándorlás és a jószerecse, azt
mondanák, jutottak
szolgaságra. Valóban, a büntetéstől
sokakat megkímél
a sorsa.

XVI, II. 5. – XV. 36.

A térség, ahol élnek, a hidegé.
Ha délvidékre kerülnek, jeges marad
az árnyékuk, s míg
ott tűzrevalónak gyűjtik, hűsölésre
teremtenek itt helyszíneket. Ki bolyong
tölgyesben, hallja
a gyökerek összeütközésének hangját,
elbotlik a visszhangtól felemelkedő
torlaszokban. Mind-
ezek ellenére a tölgy szent. Szent, mivel
isten fája, s ahol él, a helyet elfog-
lalni képtelen
az ellenség. Aki lombjából készített
koszorút visel, arról hihető, mentes
az anyagi ér-
dekektől s a villámcsapást elviseli.
Szent, mert gabona híján a makkját lisztté
őrlik, hamuban
sütve édes. Gubacsa alkalmas bőrök
kikészítéséhez, ha akkor kezd nőni,
amikor a Nap
elhagyja az ikercsillag jegyét, de mint
spongya a vizet, a fényt tágas lika-
csaiban magában

tartja. A fa széles, zölden le soha nem
hulló levelein bős bikafej-szerű
göböcskék nőnek,
lágymostja lámpabélnek alkalmas, olaj
nélkül is lángol. Alatta ínycsiklandó
vargányák nőnek,
csúcsán hófehér gomba, éjjel világító,
hogy a vaksötétben fel lehessen lelteni.

Zuzmók tartója,
fagyöngy-támaszték, mézes nedv gyűjtőhelye,
ha az égből édes harmat hull, csakis a
tölgylevélen ül
le. Ami törvényt a tölgyerdőben hoznak,
az valamennyi polgárra vonatkozik,
mert a héjából
szótt vetőhálóval, nem csak a pért,
az összes halat
is kifogják.

XVI, LIX. 135 – 138.

A balsamfának nagy kint okoz, hogy máshol
született, az asszír almának, hogy máshová
telepítették át, nem tűri a pálma
sem, hogy teremjem
bárhon, mint ahol honos, sokszor ígéri
csak és megmutatja a termést, s érleli
vonakodva. Nincs ereje a fahéjcser-
jének még arra
sem, hogy a szomszéd Szíriába kerüljön.
A nardus sem viseli el az áttele-
pítést Arábiában. Kérni vagy kérlel-
ni kell a fákat,
hogy életben maradjanak. Ugyan miért
kell elmenniük máshova, mondja kérdően
a szél, amely átfú az idegen helyre
telepített fá

lombján, és nem találja azokat a ma-
darakat, amelyek abban az erdőben
laknak, ahol lábra kelt s ahonnan, lelve
erőre, elsza-
ladt.